

Gertarik gerta

I g a r a

IGARA izeneko ikas-irakas material honek HABEk sortutako Helduen Euskalduntzearen Oinarrizko Kurrikuluan du izaera eta, 97/98 ikasturtean, programan definitzen den 3. maila saiatzeko euskaltegietako irakasleekin batera egindako lan-egitasmo baten ondorio da.

Asmo sendoa batek gidatu zuen hasiera-hasieratik eginkizun hau: testualitatea lantzeak. Baina horren aldeko apostua oso agerikoa izan bada ere, ez da lan erraza izan.

Bestalde, azpimarratu nahi dugu ez dela esperientazio formalik egin eta horregatik, bakar-bakarrik egileek beraiek eta beren euskaltegietan saiatu dituztela proposatutako jarduerak.

Baliabide gutxiarekin eta epe laburrean egindako lana duzu eskuartearen duzun hau. Mugak muga, gure egitasmo honetan parte hartu ez duten beste irakasle guztiei ere balio izango zaiela uste duelako eman du argitara HABEk, aldi berean egile izan diren irakasleei hartu duten lana eta egin duten ahalegin berezia aitortzeko.

Antzeko ikastunitateak sortzen lagunduko dutela uste dugu. Hala balitz, gure helburu nagusia asean litzateke.

Jokin Azkue Arrastoa
HABeko Zuzendari Nagusia

HABE

EGILEAK:

Proiektuaren arduraduna:	Juxto Egaña (HABeko Hizkuntzaren Didaktika arduraduna)
Kudeaketa:	Joanba Bergara (HABeko Prestakuntza arduraduna)
Koordinatzaile didaktikoak:	Esther Isasa (HABeko teknikaria) Eskarne Lopetegui (HABeko teknikaria)
Partehartzaileak:	Junkal Txurruka (Eibarko Udal Euskaltegiko irakaslea)
Euskararen zuzenketa:	Boni Urkizu (HABeko teknikaria)
Diseinua eta maketazioa:	Olaia Ubeda Sabin Arzelus (HABeko teknikaria) Gemma Sarasua (HABeko idazkaria)

Gure esker ona ondoren aipatzen direnei hainbat material eta ideia hartzeko baimena eman digutelako.

Da Sica, Vittorio, 1948 Ladri di biciclette

Chiapasko Poliziaren kontra Armada mobilizatu du Gobernuak In Euskaldunon Egunkaria 1998ko urtarrilak 14

Arratsaldean abiatuko da Leopold Eiharts lehen euskal astronauta MIR estazioara In Euskaldunon Egunkaria 1996ko urtarrilak 29

EEBBen "handitasuna" aldarrikatuz hartu du arnasa Bill Clintonek In Euskaldunon Egunkaria 1998ko urtarrilak 29

Martxoaren 4an hasiko da 11 Maité In Euskaldunon Egunkaria 1998ko otsailak 19

Aktoreek jende guztiarentzat eginiko jaialdi bat da gurea In Euskaldunon Egunkaria 1998ko martxoak 3

Mariasun Landa haur literaturako ilustrazioari buruzko mintegian izan da Santiagon In Euskaldunon Egunkaria 1998ko martxoak 3

IRAKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

1. Sarrera

1 . Lan-egitasmoa	4.or.
2 . Ikastunitatearen ibilbidea	4-5.orr.
3 . Ikastunitatearen edukiak eta helburuak	6-7.orr.

2. Sekuentziak

A Sekuentzia

1 . jarduera: Andare in bicicletta	8-9.orr.
2 . jarduera: L'occasione fa l'uomo ladro	10.or.

B Sekuentzia

3 . jarduera: Chiapas	11.or.
4 . jarduera: Clinton eta Eiharts	12.or.
5 . jarduera: Mait	13.or.
6 . jarduera: Mamia? Aurrenean	14.or.

C Sekuentzia

7 . jarduera: Kea dariola	15.or.
8 . jarduera: Autoebaluazioa	16-17.orr.

3. Eranskinak

1 . Testuak	18-26.orr.

1 Sarrera

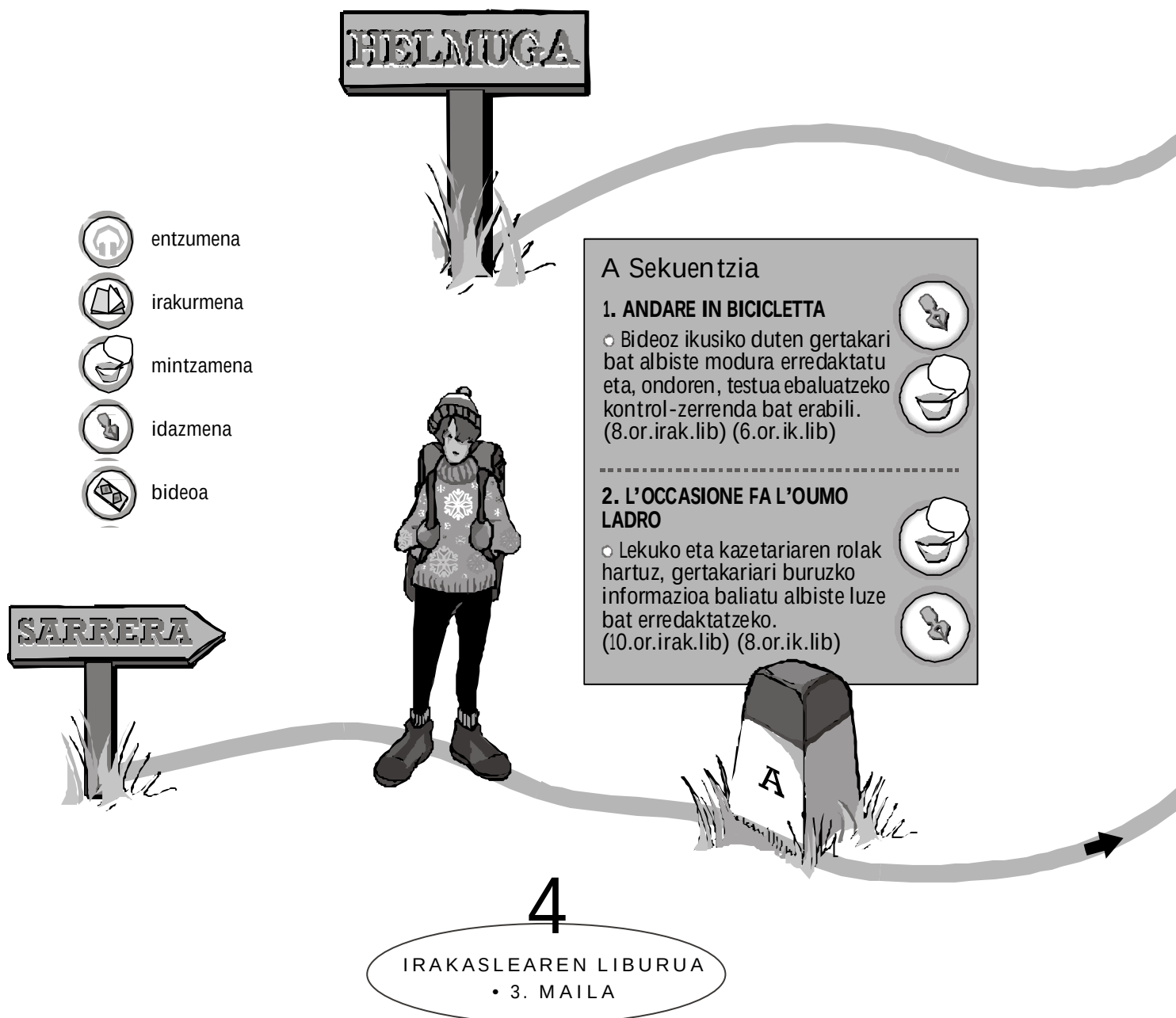
1

Lan-egitasmoa

Albiste motzaren ezaugarriak gogoan dituztela, ikastunitate honetan ikasleak albiste luzera hurbilduko dira. Horretarako gertaera-albiste bat erredaktatuko dute.

2

Ikastunitatearen ibilbidea

C Sekuentzia

7. KEA DARIOLA

- Kontrol-zerrenda prestatu.
(15.or.irak.lib) (26.or.ik.lib)

8. AUTOEBALUAZIOA

- 2.jardueran idatzitako gertaera-albisteak zuzendu, kontrol-zerrenda erabiliz.
(16.or.irak.lib) (27.or.ik.lib)

B Sekuentzia

3. CHIAPAS

- Lerroaldien arteko lotura-mota diferentez ohartzeko, testua ordenatu.
(11.or.irak.lib) (10.or.ik.lib)

4. CLINTON ETA EIHARTS

- Bi gertaera-albisteri erreparatu, albisteak ordenatu eta elkarri kontatu.
(12.or.irak.lib) (14.or.ik.lib)

5. MAITÉ

- Esaldiak parrafoaren zein zatitatik, hots, hasieratik, tartetik edo bukaeratik, hartu diren atzeman.
(13.or.irak.lib) (19.or.ik.lib)

6. MAMIA? AURRENEAN

- Bi gertaera-albisteri hasierako esaldiak falta zaizkie hainbat parrafotan. Nahasian dauden esaldi-multzo horretatik egokiena aukeratu.
(14.or.irak.lib) (21.or.ik.lib)

Ikastunitatearen edukiak eta helburuak

Eduki pragmatiko eta testualak

Testu-mota: Narrazioa

Testu-era: Gertaera-albiste

Barne-antolamendua: Gertaeren sekuentziazioa

Entzunketa/Mintzaldiaren xedea: Gertakarien informazioa eman eta jasotzea

Komunikazio-era:

- Transakzionala: kontaketa
- Interakziozkoa: txanda laburreko elkarriketak

Kanala: Aurrez aurre

Eskuz bat-batean idatziak eta egunkaria

Gaia: Gure bizitzako hainbat gertakari

Erabilera-esparrua: Periodistikoa

Eduki psikolinguistikoak

IRAKURMENA

- Testuaren makroegitura atzeman.
- Testua gainirakurri, beste bide batetik jasotako informazioa egiaztatzeko, informazioa identifikatuz eta osatuz.
- Testua gainirakurri, ideia nagusia jasotzeko.
- Testuaren garapenari erreparatu.
- Irakurritakoaz baliatu, falta den informazioa inferitzeko.
- Erreferente anaforiko eta kataforikoak atzeman.
- Lokailuak atzeman.

ENTZUMENA

- Gaien eta berbaldiaren egituraketa koherentea identifikatu eta berreraikitzea.
- Diskurtoaren koherentziaz jabetzea, horretarako ideia nagusiaren eta azpigaien garapena, batasuna eta progresioa, jeneralizazioa eta exenplifikazioa nola gauzatzen diren aztertuz.
- Ahozko berbaldien lotura-hitzak atzematea.

MINTZAMENA

- Plangintza: mintzaldia prestatzeko, egoera analizatu; mintzaldia prestatzeko idatzizko euskarriak erabili (eskemak, grafikoak); gaia aurreikusi eta prestatu (informazioa, egitura, hizkera etab.)
- Diskurtoaren gidatzea: gaiari hasiera eman; garatu; bukatutzat eman.
- Testuaren ekoizpena: ekoizpena konpentsatu; esan nahi dena zehaztu; esan nahi dena birformulatu.

IDAZMENA

- Zirriborroak egin
- Berrikusketa: 1) Irakurri: ideien egokitasunari eta formen zuzentasunari erreparatuz, irakurketa selektiboa egin. 2) Berregin: formari erreparatuz.

2

Sekuentziak

s e k u e **A** n t z i a

1 **jarduera** Andare 50' in bicicletta

Helburua:

- Albiste laburraren ezaugarriak gogoraraztea eta testu-era honetan koherentzia lortzeko erabiltzen diren baliabideak berrikustea.

Zertan den:

- Gertaera ikusi eta albiste labur gisa erredaktatuko dute.

Prozedura:

- 1 ● Ikasle guztiek batera bideo-pasarte bat ikusiko dute. Ondoren, gertaera hori albiste bihurtzeko asmoz, talde txikitan albistearen 6W ak (Zer-nor, nor(k), non, noiz, nola, zergatik) osatzen saiatuko dira. Falta zaizkien datuak asmatu egingo dituzte.(20')
- 2 ● Albiste idazteko tarte dugu jarraian. Ikasleek, banaka edo binaka, dituzten datuak erabiliz, albiste erredaktatzen hasiko dira. (15')
- 3 ● Idatzitakoa ebaluatzeko, testua elkartrukatu eta kontrol-zerrendaren arabera kalitatea neurtuko dugu. Ez ahaztu behar diren zuzenketak egiteko beta hartu behar dutela. Ondoren, kontrol-zerrenda egokien betetzen duen albiste ozenki irakurriko du egileak/bozeramaileak. (Aukeran: denak irakurri ozenki eta egokiena aukeratu horman ipintzeko).(15')

* Oharra: Une honetan albiste laburraren kontrol-zerrenda gogora ekartzea komeni da, hurrengo orrialdean daukazuna.

IRAKASLEAREN ROLA:

- ☐ Laguntzaile da: ikasleek eskatutakoan azalpenak edo argibide eta pistak eman.
- ☐ Lanak bukatu ondoren, jaso zuzenketa gramatikalak egiteko.

8

IRAKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

Ladri di bicicletta

ALBISTE LABURRAREN KONTROL-ZERREDA

1. IDAZPURUA

- ✓ Idazkiaren laburpena da, edo idazkian esaten den gauzarik garrantzitsuenaren laburpena.
- ✓ Ideia nagusiak agertu behar du.
- ✓ Zer gertatu den esan behar du.
- ✓ Zehatza izan behar du; inolaz ere ez anbiguo eta iluna.

2. GORPUTZA

- ✓ Sarrera edo idazpuruko datuek agertu behar dute.
- ✓ Berriaren testuingurua behar bezala azaltzeko datuak eman behar dira.
- ✓ Azkenik, bigarren mailako materialak, hasierakoa bezain garrantzitsua ez denak ere azaldu behar du.

3. OSAGAIAK

3.1. Sei galderak (6W)

ZER-NOR:

NOR(K):

NON:

NOIZ:

NOLA:

ZERGATIK:

3.2. Koherentzi baliabideak

-Deiktikoak

-Anaforiko eta kataforikoak

-Ordezkapen lexikala

-Aurrerabide tematikoa

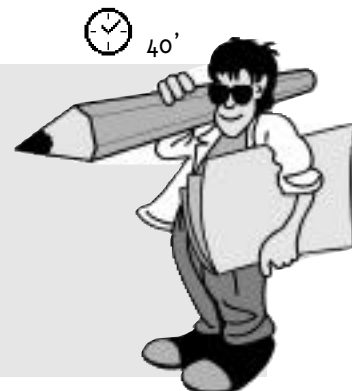
2 **jarduera** L'occasione fa l'uomo ladro

Helburuak:

- Albiste luzearen aurretesta egitea.
- Informazio interesantea lortzeko galdera zehatz eta egokiak egiten jakitea.

Zertan den:

- Informazioa bildu ondoren, gertaera-albiste luze bat idatziko dute.

Prozedura:

- 1 ● Jarduera honi hasiera emateko kazetari eta lekukoen rol-jokoaz baliatuko gara: ikasleak bi taldetan banatuko dira. Erdiek kazetarien papera hartuko dute eta beste erdiek lekukoena.

● Horrela banatuta, lekukoek bideo-pasarte berriz ikusiko dute. Kazetariak, bitartean, leku-koengandik informazio interesgarria lortzeko galderak prestatuko dituzte.(10')
- 2 ● Informazioa jasotzeko tarte: binaka jarrita, (kazetari-lekuko) elkarrizketan arituko dira. (10')
- 3 ● Bikoteak aldatuta, albiste luzea erredaktatzeko saioa egingo dute.(20')

IRAKASLEAREN ROLA:

- Jarduera gidatuko du.

s e k u e **B** n t z i a

3 **jarduera** Chiapas

Helburuak:

- Gertaera-albistearen korpua aztertzen denean, lerroaldien arteko lotura-moduez jabetzea.
- Testuaren hari logikoari antzemateko gai izatea.

Zertan den:

- Albistearen parrafoak ordenatzea izango dute eginkizun.

Prozedura:

- 1 ● Ikasle bakoitzari albisteko lerroaldiak desordenatuak emango dizkiogu eta, irakurri ondoren, ordenatzen ahaleginduko da. (15')

*Oharra: Jatorrizko testua 3.1. eranskinean duzu, 18-19.orr.)

- 2 ● Hirunaka bilduta, egindako lana konparatuko dute, eta egindako ordenatze-lana arrazoituko. (10')

- Hirunaka bilduta oraingoan ere, gogoetarako galderei erantzuten saiatuko dira.

- 3 ● Bukatzen dutenean, talde osoaren aurrean gogoetaren emaitzak azalduko dituzte. (15')

- Irakasleak lotura-moten inguruan behar diren argibideak emango ditu. (10')

Zuzenketa-orria

1-d	2 -f	3-b	4-e	5-a	6-g	7-c
-----	------	-----	-----	-----	-----	-----

IRAKASLEAREN ROLA:

- ☐ Jarduera bideratu behar du.
- ☐ Lotura-moduen inguruan sorturiko zalantzak argitzeko bideak jarri beharko ditu.

4 **jarduera** Clinton eta Eiharts

Helburuak:

- Lerroaldien arteko lotura-modu diferenteez dakitenaz baliatzea albistearen ordenatzeko.
- Ahozko laburpenen sarreraren garrantzia gogoraraztea.

Zertan den:

- Albisteak ordenatu eta elkarri kontatzeko.

Prozedura:

- 1 ● Ikasle batzuei A albistearen emango diegu eta besteei B albistearen ordena ditzaten. (15')
- Ordenatu ondoren, hiruko taldeetan bildurik, nola ordenatu duten eta zergatik azalduko diete taldekideei. Loturen inguruan zalantza bat egonez gero, talde txoetan denek artean argitzen saiatuko dira. (10')
- 2 ● Jatorrizko testua bana iezaiezu, biak erkatu eta hurrenkeran ea asmatu duten ikusteko. (5')
- 3 ● A ikasleak eta B ikasleak, elkarrekin jarrita, albistearen elkarri kontatu diezaiotela. (10')

A albistearen

Zuzenketa-ordua

1-a	2 -d	3-f	4-e	5-5	6-b	7-c
-----	------	-----	-----	-----	-----	-----

B albistearen

1-a	2 -e	3-d	4-c	5-f	6-b
-----	------	-----	-----	-----	-----

IRAKASLEAREN ROLA:

- ☐ Jarduera gidatuko du.
- ☐ Eman beharrekiko argibideak emango ditu loturen inguruan.
- ☐ Ahozko laburpena egiterakoan, zuzenketa gramatikalak egiteaz gain, sarrerari eta laburpenaren kalitateari erreparatuko dio.
- ☐ Ahozko laburpen hau aurretik gisa erabiliko da, ideia nagusiak ongi bereiztu eta laburbiltzen dituzten ikusteko.

5 **jarduera** Maité

35-40'

Helburua:

- Lerroaldiaren hasierako esaldiaren garrantziaz ohartzea.

Zertan den:

- Emandako esaldiak irakurrita, testuaren haria asmatzen saiatu.

Prozedura:

- 1 ● A, B eta C fitxak ikasleen artean banatuko dira eta eginkizunaren berri emango zaie. (2')
● Ikasle bakoitza, egokitu zaion fitxako esaldiak irakurri ondoren, albistearen haria asmatzen saiatuko da. (15')
- 2 ● A ikasleak, B ikasleak eta C ikasleak hirunaka bilduta, asmatutakoaren berri emango diote elkarri. (10')
- 3 ● Ondoren, albiste osoz emango zaie irakur dezaten. (ikus 3.1. eranskina, 23.or) (10')

IRAKASLEAREN ROLA:

- Jarduera gidatuko du eta gogoetako ondorioak argi utzi eta azalduko ditu.

6 **jarduera** Mamia? Aurrenean

Helburuak:

- Albistean, parrafoko lehen esaldiak duen garrantziaz ohartaraztea.
- Albiste luzean ideia nagusiak duen kokapenaz jabetzea.
- Ahozko laburpena egitean sarrerari erreparatzea, hau da, aurrez prestatzea nola heldu testuari.

Zertan den:

- Egokitu zaien albisteko parrafo ezabatua osatzeko, esaldi egokia aukeratuko dute eta, albiste biri-bildu ondoren, elkarri kontatuko diote.

Prozedura:

- 1 ● Bi gertaera-albisteri (ikus 3.1. eranskinean, 24-26.orr. jatorrizko testuak) lerroaldiko lehen esaldia kenduko diegu. Esaldi horiek nahasian zerrenda bakarrera ekarri ditugu.
 - Ikasleek albiste bana jasoko dute, eta baita falta diren esaldien zerrenda ere.
 - Bakoitzari tokatu zaion albisteari dagozkion esaldiak aukeratu beharko ditu.
- 2 ● Hauek bere lekuan jarri ondoren, ondokoarekin (albiste berbera landu duenarekin) konparatu eta ados jartzen saiatuko dira. (30')
- 3 ● Testua berriro irakurri eta ahozko laburpena egiteko prestatzeari helduko diote. Jarraian, binaka jarrita, elkarri kontatuko diote. (20')

IRAKASLEAREN ROLA:

- ☐ Jarduera gidatu eta zalantzak argitu.
- ☐ Ahozko laburpenean akats gramatikalei erreparatu eta baita laburpenaren kalitateari ere.

Aktoreek jende guztia erantzun
eginiko jaialdia da gurea
Gure egoera orokorra da

s e k u e **C** n t z i a

7 **jarduera** Kea dariola

 30-35'

Helburua:

- Ikasitakoa hausnartzeko tartea eskaintzea.

Zertan den:

- Albiste luzea ebaluatzeko kontrol-zerrenda prestatuko dute.

Prozedura:

- 1 ● Ikasleek, hirunaka jarrita, komentatuko dute zer ikasi duten unitate honetan.
● Ikasitakoa esaldi batzuetan laburtuko dute gero besteei azaltzeko.
- 2 ● Arbelean denen artean osatuko dugu kontrol-zerrenda.

8 **jarduera** Autoebaluazioa

 35-40'

Helburua:

- Gertaera-albistearen ezaugarriez jabetzea.

Zertan den:

- Aurrez idatzirik duten gertaera albiste berridaztea.

Prozedura:

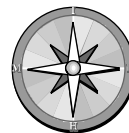

- 1 ● Binaka jarrita, bigarren jardueran idatzitako gertaera-albiste berreskuratuko dugu eta irakurtzea gomendatuko. (5')

● Aurreko jardueran egindako kontrol-zerrenda begibistan, albiste horiek aztertuko dituzte, idazkera-kalitatea hobetzeko zer aldatu behar den erabakiz. (10')
- 2 ● Ikasleek albiste berridatziko dute aldaketak egiteko. (10')
- 3 ● Ozenki irakurri, lehen idatzitakoa eta oraingoa, kontua besteek zer aldatu duten asmatzea baita. (10')

IRAKASLEAREN ROLA:

- ☐ Bikoteka lanean ari direnean, zalantzak argitzen lagundu.
- ☐ Irakurketa ozenean ondorioak ateratzen lagundu.

- ☐ Albíste berriak jaso eta zuzendu.
- ☐ Ikasleei bakarka emango zaie zuzenketaren berri.
- ☐ Zuzenketa nagusiki gramatikala izango da.

Testuak

①

1. testua

20

Egunkaria

▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲ **gizartea** ▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲ASTEAZKENA,
1998-ko
URTARRILAK
14

x

ZAPATISTEN ALDEKO MANIFESTAZIO BATEAN, OCOSINGON, EMAKUME BAT HILZEN POLIZIAREN ERASOAREN ONDORIOZ

Chiapasko Poliziaren kontra Armada mobilizatu du Mexikoko Gobernuak

■ Ocosingo herriskan Chiapasen bizi duten egoera salatzeke egin protesta gogor erreprimitu zuen Poliziak. Eraso horren ondoriz, emakume indigena bat hil zen eta beste bi pertsona zauritu ziren. Mexikoko Gobernuak Armadari agindu dio jazoera horietan parte hartu zuten poliziak bilatu eta atxilotzeko.

Agentziak / **Mexiko**

Mobilizazio ugari izan ziren herenegun Mexiko osoan Chiapaseko egoera salatzeke. Batetik, duela lau urte (1994ko urtarrilaren 12an) Askapen Nazionaleko Armada Zapatistak (EZLN) ekintza armatuak eten zituela gogorarazi zioten protesten bidez Ernesto Zedillo lehendakariaren Gobernuari. Bestetik, abenduaren 22ko sarraskia salatu zuten: Chiapaseko Acteal deritzon komunitatean 45 indigena tzotzil hil zituzten paramilitarrek -Gobernuaren alderdiaren, PRIren, ingurukoak ziren erasotzaileak-.

Mexiko hiriburuan, esate baterako, dozenaka mila lagunek parte hartu zuten Chiapaseko gatazkarentzat "irtenbide duina" eskatzeko manifestazioan. Zapatisten jarraitzaileek, oposizioko alderdi nagusikoek -zentro-ekzerreko PRD-, ezkerreko beste alderdi batzuetakoak, indigenen ordezkariak eta Actealgo

sarraskitik bizirik ateratzea lortu zuten zenbait lagunek, parte hartu zuten, besteak beste, manifestazio handi horretan. Dударik gabe, Mexiko hiriburukoa izan zen manifestaziorik handiena, baina, aurrerago esan bezala, Mexikoko beste hiri askotan ere protesta-ekintzak izan ziren.

Guztietan latzena, ordea, Chiapas

eskualdeko Ocosingo herrian jazotakoa izan zen. Komunitate horretan poliziak gogor oldartu ziren manifestarien kontra, eta istiluen ondorioz, pertsona bat hil zen eta beste bi zauritu ziren. Guadalupe Méndez López 38 urteko emakume indigenak tiro bat jaso zuen sabelaldean, eta zauri horren ondorioz zendu zen ordu

ondorioz zendu zen ordu gutxiren buruan Altamiranoko ospitalean. Zaurituak, berriz, Lázaro López Vázquez gizonezkoa eta Isabel Santis Méndez bi urteko neskatoa eta hildako Guadalupe Méndezen alaba dira. Chiapaseko agintariek atzo jakinarazi zutenez, hiltzeko arriskutik kanpo daude bata zein bestea.

Lekukoen arabera, Ocosingoko udaletxera joan ziren manifestazio-

an zapatisten aldeko 50en bat lagun. Handik herri irteerara abiatu ziren errepidea mozteko asmoz. horretara zihoazela, Poliziaren unitate batek gogor ekin zion beren kontra, besteak beste, bala-tiroak jaurtiz.

Mexikoko Gobernuak oso gogor erantzun dio Ocosingoko gertakariari, eta astelehen gauean jada, Armadari agindu zion eraso horretan parte hartu zuten polizia guztiak atxilotzeko. Atzorako 26 polizi agente eta ofizial bat atxilotu zituzten soldaduek, guztiek Ocosingoko gertakarietan parte hartzeaz akusatuta. Hain zuzen ere, Roberto Albores Chiapaseko Gobernado-reak eskatuta agindu zion Francisco Labastida Barne ministroak Armadari poliziak atxilotzeko. Alboresek zein Labastidak Actealgo sarraskiaren ondoren

hartu zuten kargua, beren aurrekoek jazoera horrekin nolabaiteko zerkusi izateagatik dimititu ostean.

Alboresek adierazi zuen atzo Ocosingokoak bezalako gertakariak erantzun "sendoa", behar dutela eta horregatik eskatu zuela Armadaren laguntza. "Jazoera gaitzesgarriak aurka neurri sendoak hartu behar dira. Gobernuak sinesgarritasuna eta izen ona berreskura dezan" adierazi zuen Chiapasko gobernadore berriak.

Bitartekari berria ● Actealgo sarraskiak sortutako krisia dela eta, Mexikoko Gobernuak pertsona ugari kendu ditu karguetatik eta beste batzuk izendatu haien orde. Azken aldaketa, EZLNrekiko elkarriketen koordinatzailearena da: Pedro Joaquin Coldwell kendu eta Emilio Rabasa izendatu dute. EZLNK hotz hartu du aldaketa eta "garrantzirik gabekoa" dela adierazi du. x

Arratsaldean abiatuko da Leopold Eiharts lehen euskal astronauta MIR estazioara

Abuztuan abiatu behar zuen astronauta arrangoiztarrek hogeita bat egun egingo ditu espazioan

Haurtzaroko ametsa beteko du azkenean Leopold Eiharts Miarritzeko astronautak. Errusiarren MIR estaziora abiatuko da arratsaldeko 17:33an beste bi astronautekin batera, eta hiru asteko egonaldia egingen du espazioan. Familia osoa joan zaio agurtzera Baïkonoureko espazionauten entseiu zentrora.

Lutxi Fourcade/Baiona

EGUN HANDIA ospatuko du Arrangoizteko Eiharts familiak gaur. Hain zuzen ere, Leopold Eiharts 40 urteko semea abiatuko da arratsalde honetan MIR estaziora eta senide guztien begiak zeruari so izanen dira dudarik gabe. Eihartsen aita-amak eta anaia, berriz, Baïkonour estaziora iritsi ziren joan den astean eta Leopold agurtzeko aukera izanen dute goiz honetan.

Betiko ametsa beteko du Leopold

Eihartsek arratsaldeko 17:33an. Izan ere, 1957ko apirilaren 28an Miarritzen sortu zen gizonak txikitatik espaziora ko zuen zaletasuna erakutsi dio familari. "Estatu Batuetako lehen Cosmonautak ilargiraino joan zirenean goizeko 05:00etan alxtatu zen eta telebistaren aitzinean egon zen, aiduru, amerikanoak jausten ikusteko", oroitu zuen Jean Battit Eihartsek, Leopolden aitak. Gutun bat ere bidali zien

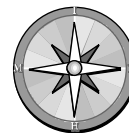

Apollo 11.eko astronautei eta izugarritzko poztasunarekin eskuratu zuen hiru gizonen argazkia, izenpetua. Anaia zaharrena injenieritza-eskolan sartu bazen ere (lan egiten du Frantzia-ko CEA energia Atomikoaren Zentruan), Leopold Eiharts Salon de Provençeko Aire Eskolan sartu zen 1977an. Ingeniaritza-diplo-

ma gainditu ondoren, ehiza-hegazkinen pilotu diploma lortu zuen 1980an eta pilotu-karreraren urrats guztiak burutu ditu. Aireko Entsegu Zentroan sartu zen 1988an Bretignysur-Organ eta ariketa zibilak eta militarrek egin zituen. CNES Espazio Ikerketarako Zentro Nazionalaren azterketa gainditu zuen 1990ean

eta bi formakuntza jarraitu zituen Errusiako Izar hirian 1991n eta 1993an.

Espaziora joateko ametsa gauzatzen ● Alabaina, espaziora joateko ametsa egia bilakatzen hasi zen 1996ko abenduan. CNESek jakinarazi zion hautatu zuela errusiarren MIR estaziora joateko eta hiru asteko egonaldia egingen zuela

Soloviov eta Vinogradov astronautekin. Izar Hirira abiatu zen prestakuntza zorrotza abiatzeko, baina proiektua bertan behera utzi behar izan zuen istripu bat gertatu zenean espazioan. MIR estazioa funditua izan zen kolpe handia izan ondoren eta konpontzeko tresnek Eihartsen tokia hartu zuten. "Lilura galtze handia izan zen. Prestakuntza fisikoa eta psikologikoa izuga-

rria da eta abiatzeko nahikaria benetako buruhaustea bilakatzeko da. Moralki biziki gogorra izanda, baina ez nuen hauturik eta beste sei hilabete zain egon behar nuen, nahitaez", aitortu zuen Eihartsek.

Alabaina, euskal astronautak ez zuen amor eman eta prestakuntza fisikoa berriro hasi zuen joan den urriaren lehenean Izar Hirian. Azken asteotan, aldiz, hiru

astronauta tokiz aldatu zituzten eta bereizi zituzten kanpoko mundutik. Baïkonour estazioan iragan dituzte azken asteak, baina neurri zorrotzak gogo onez onartu zituen Eihartsek. "Kutsadura guztiez babestu behar dugu, nahiz eta arinak izan. Katarroa, gripea edo sukarra... ez gara gehiago joaten!". Azaldu zuen bere bakartasun-tokitik. Azken prestakuntzak egin

zituzten Baïkonour-en, batez ere fisiologikoak, eta espazioan egin behar dituzten ikerketen balantzea egin zuten.

Eiharts espaziora abiatuko da lehen aldikotz arratsaldean, eta soseguz agertu zen azken uneraino. "Ene lehen bidaia izanen da espazioan, eta kezka batzuk ditut, noski. Baina egonaldiak 21 egun bakarrik irauten du eta buruan sartu dut lehenbailehen lane-

an hasi beharko dudala. Espazioari egokitzea gogorra izan daiteke batzuentzat eta espero dut gai izanen naizela lanean aritzeko epe laburrean. Abiatzeak ez nau izutzen eta egia erraiteko pozten nau. Izugarritzko proiektua gauzatuko dut eta ahal bezainbat babes-neurri hartzen ditut abiatzeko finkatu den bezala.x

EEB Ben "handitasuna" aldarrikatuz hartu du arnasa Bill Clintonek

■ Batasunaren egoerari buruzko hitzaldian Monica Lewinskyrekin izandako ustezko harremanak aipatu ere ez zituen egin Bill Clintonek. Aitzitik, serio eta lasai, barne eta atzerri politikaz aritu zen, eta EEBBak oso momentu onean daudela nabarmendu zuen.

Agentziak / Washington

ARRETA handia bereganatu zuen Bill Clinton Estatu Batuetako lehendakariak Batasunaren Egoerari buruz, herenegun arratsean (atzo goizaldean Euskal Herrian) EEBBetako legebiltzarrean egin zuen hitzaldiak: azken urteotako handiena. Izan ere, *Lewinsky afera* dela-eta, oso momentu larriak bizitzen ari da Clinton, eskandalo horren ondorioz, arrisku gorrian baitago berak lehendakari karguan segitzea.

Pentsatzekoa zen bere alderdiko legebiltzarkideek, demokratek, sustengua azalduko ziotela Legebiltzarreko agerraldian, baina Alderdi Errepublikanoko diputatuek zer jarrera hartuko

zuten zalantzan zegoen. Azkenean, legebiltzarkide guztiek, demokrata zein errepublikanoek, harrera beroa egin zioten, eta txaloka hartu zituzten bera eta Hillary Rodham emaztea Legebiltzarrerara sartu zirenean. Gainera, 72 minutu iraun zuen Clintonen hitzaldiak, legebiltzarkideen txaloek 97 bider eten baitzuten.

EEBBetako lehendakariak indarrez hasi zuen hitzaldia. Hain zuzen ere, une honetan Estatu Batuak inoiz baino hobeto daudela azaltzea izan zen une oro Clintonen helburua, eta bere agintaldian egoera hobetu baino ez dela egin nabarmentzea. "Geu gara munduko buruzagi, ez dugu lehiakide-

rik. Gure Batasuna sendo dago", adierazi zuen. Ildo horretatik, barne politikan izandako hainbat lorpenen berri eman zuen Clintonek, besteak beste, duela bost urte lehendakari aukeratu zutenetik 14 milioi lanpostu sortu direla. Hala ere, txalo-zaparradarik handiena 1999an defizit publikoa berdinduko dutela azaldu zuenean jaso zuen.

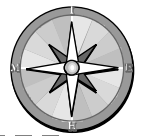
Atzerri politikari dagokionez ere gogor aritu zen. Batik bat, Iraki ohartarazi zion nola edo hala lortuko duela herrialde hartan hondamen masiboko armarik ez izatea. Halaber, NATOren hedapena goraiatu zuen.

Aurretik iragarri bezala, *Lewinsky*

aferari buruz ez zuen aipamenik egin. Aitzitik, estatu arazoetan erabat zentratuta dagoenaren itxura eman zuen eta ez zirudien eskandalo sexual horrek urduritasun, handirik sortu diotik. Hillary Rodham atzo jakinarazi zuen Clintonek ez duela *Lewinsky afera* buruz adieraz-

pen gehiago egingo. Halaber, senarrari erabat sinesten diola esan zuen berriro ere, hau da, sinetsita dagoela Monica Lewinskyrekin ez zuela harremanik izan, eta, ondorioz, zin faltsua egin izana ezin zaiola leporatu. x

Martxoaren 4an hasiko da "Maité"

■ "Maité" telesailaren lehen kapitulua martxoaren 4an emango dute. "Maité" film ospetsuaren jarraipena izango da, eta ETB2k emango du, asteazken gauetan. Filmean parte hartu zuten gehienak azalduko dira telesailan ere, eta horien artean aktore kubatarrak eta euskaldunak.

Erredakzioa /Donostia

ORAIN dela hiru urte egin zuten Maité filma, eta haren jarraipena izango da egunotan grabatzen ari diren telesaila. Telesailaren zuzendariak filma egin zuten berak dira: Karlos Zabala eta Eneko Olasagasti. Lourdes Buñuelos ere zuzendari-tza taldeko kidea da.

Olasagastik adierazi duenez, gogotsu ari dira lanean. "Erakargarria da kubatarrak eta euskaldunak nahastea. Kontraste polita izan daitekeela uste dugu. Gainera, guretzat telebistan erdaraz lan egitea berria da, baina pozik gaude eta lasai ari gara lanean. Zerbait egiten hasten zarenean, beti daukazu esperantza gauzak ondo aterako direla: bestela, ez ginateke abiatuko".

Orokorrean, lan-taldea oso baikor da erronka berria dela eta. Idelfonso Tamayo aktore kubatarrak oso pozik dagoela azaldu du. "Munduko edozein aktorerentzat erronka handia da horre-

lako plato batean eta lankide hauekin lan egitea. Oso ondo sentitzen naiz, familian banengo bezala. Oso ondo ari dira lanean, eta badakite zer nahi duten". Idelfonsok azpimarratu duenez, familia giroa da nagusi grabazioan. "Hemen denak gara berdinak, inork ez dio besteari protagonismoa kentzen, elkarri laguntzen diogu, aholkuak eta iritziak emanez".

Agustin Arrazola euskal aktorea ere oso gustura dago. "Gustura egiten da lan horrelako zuzendari eta gidoigileekin. Askotan egin dugu lan elkarrekin, eta horrek konfiantza eta proiektuan sinesteko bidea ematen dizu". Lankideei dagokienez, hau azaldu du Arrazolak: "Oso gustura gaude. Gu Kubara joan ginenean filma egitera, gauza lilaragarri asko topatu genituen han, eta orain eurei ere gauza bera gertatzen zaie hemen. Eurekin lan egiteak bestelako energia bat ematen du, izateko

beste modu bat dute, eta azkenean elkarrengandik ikasten dugu".

Filma egin zutenetik hiru urte igaro dira, eta istorioan ere islatuko da tarte hori. Juan Luis (Jose Ramon Soroiz) eta Daisy (Ileana Wilson) ezkonberriak dira eta Euskal Herrian bizi dira. Juan Luis eta Txomin anaiak (Mikel Garmendia) angula-negozioan dabilta oraindik eta, orain, Obdulio (Idelfonso Tamayo) Euskal Herria etorriko da, arbaso euskaldunak dituela jakin baitu eta, horretaz gainera, herentzia bat jaso behar baitu hemen.

Maité telesaila Orion (Gipuzkoan) eta inguruko herrietan girotuko da. Bertako arrantzaleen bizi-penak erakutsiko dira telesailan, baita Juan Luis eta Txominen negozioak eta Obdulio eta Euskal Herrira etorri diren beste kubatarren arazoak ere, bisa lortzeko arazoak, esate baterako. Guztira, ordubeteko hamahiru atal izango dira, eta, arduradunek jakinarazi dutenez, sorpresa asko ere izango dira, beste ezkontzaren bat, edo... x

BIHAR OSPATUKO DA EUSKALAKTOREEN BATASUNAK ANTOLATURIKO AKTOREEN V. JAIALDIA

"Aktoreek jende guztiarentzat eginiko jaialdi bat da gurea"

■ Bihar hasiko da gaueko 20:00etan Aktoreen V. Jaialdia, Donostiako Victoria Eugenia antzokian. Euskal Aktoreen Batasunak (EAB) antolaturik, urteko telebista, zinema eta antzerki aktorerik onenari emandako sariak banatuko dituzte. Baita Besarkada saria ere.

Amagoia Iban / Donostia

RAMON AGIRREk, Jon Ezkurdiak eta Aitzpea Goenagak aurkeztu zuten atzo Aktoreen V. Jaialdiaren mamia.

Goenagak ekitaldiaren zuzendari lanak beteko dituela jakinarazi zuen. Agirrek aurkeztuko du jaialdia, Mila Espiga eta Elena Iruretaekin batera. Ezkurdia, berriz, ekoizpen exekutiboaz arduratuko da. Bat etorri ziren hirurak "aktoreek jende guztiarentzat eginiko jaialdi bat" izango dela esatean.

Jaialdiak hasieratik jasotako oinordekotza aipatu zuen Aitzpea Goenagak. "EABren sarien banaketa jaso genuen oinordekotzan, eta horri eutsi diogu. Zinema, antzerki eta telebista aktorerik onenak sarituko ditugu. Oraindik erabakitzeke dago zein izango diren irabazleak". Aurten ere, aurrekoetan bezalaxe,

hiru sarituek Jose Ramon Andaren eskulturatxoak jasoko dutela gogoratu zuen.

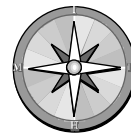
Antza denez, erabakita dago zein izango den Besarkada Sariaren irabazlea, baina jaialdiaren antolatzaileek ez zuten jakinarazi nahi izan. "Aurtengo jaialdiko sorpresetako bat izan dadin nahi genuke. Bere ibilbide

Ramon Agirre: "Estatuan egun gehien mugitzen diren talde asko hemengoak dira; orain artean kataluniarrak ziren nagusi, eta gu inguratzen ari gatzaizkie".

eta lanagatik Euskal Aktoreen Batasunaren mirespena merezi duen pertsona batek jasoko du. Bera jaialdira joango da, baina ez daki sari bat jasoko duenik ere".

Teatro Tarima, Ñake

Producciones, Hika Antzerki Taldea eta Tanttaka Teatroaren esketxak izango dira galan. Bertold Brecht dramaturgoaren omenezko kanta bat ere antzeztuko dute. "Eta beste sorpre-

sa bat ere izango da, ganberrokeria bat, eta, noski, ezin ezagutarazi dugu. Antzerki munduarekin zerikusia du, baina inork ez daki zer izango den, lagun gutxi batzuek izan ezik".

Hala ere, jaialdiaren edukia osatzeko eta antolatzeko hainbat arazo izan dituzte aurten. Larriena, gala asteazken batez egin behar izatea: "Antzerki talde eta aktore asko ezingo dira agertu jaialdian, gurekin nahi genituen antzerki talde asko biran baitira, edota bestelako eginkizunetan, eta ezin izango dute bertan parte hartu".

Hemengo antzerki taldeen arrakasta • Birak eta emankizunak gehitu direlako berriak pozik

utzi ditu Euskal Aktoreen Batasuneko kideok, "euskal antzerkia lepo lanean ari dela adierazten baitu, arrakastaz gainera, eta hori edonor pozteko modukoa da. Zoritzarrez, gorakada hau ez da behar adina nabarmentzen komunikabideetan", azaldu zuen Goenagak.

Ramon Agirre bat etorri zen harekin: "Estatuan egun gehien mugitzen diren talde asko hemengoak dira. Orain artean kataluniarrak ziren nagusi, eta gu inguratzeko ari gatzaizkie. Lekukoa hartzekotan ote garen? Hala izatea nahi genuke!".

Agirrek gogoratu zuenez, Euskal Telebistak diferituan eskainiko du

biharko jaialdia, erdarazko katean, larunbatean, eta horrek gidoilarien lana markatu du: "Emankizunaren iraupena baldintzatu du, eta horrek markatu egiten du".

Jaiarekin ondo pasatzeko helburuak bere horretan dirau hala ere, Goenagak eta Agirrek atzoko prentsaurrekoan nabarmendu zuten. "Festa bat da. Honela izan da beti, eta horri eutsi diogu. Helburu nagusia ongi igarotzea da, baina, horrez gain, bada, beste bat ere: EABren proiektzioa lortzea, alegia".

Jaia bera aurten hamar urte beteko dituen aktore elkarte horren fruitutzat hartzen dutela jakinarazi zuten, gainera. "Gala hau jendeak lagun-

tzen duelako bakarrik egin daiteke. Aktore bat ekoizle lanetan jartzen zaizu, bestea erregidore moduan... Hain fama txarra duen aktore munduak elkartasunerako eta batasunerako izan dezakeen jarrera erakusten du, eta eskerrak horri, bestela ezinezkoa izango litzateke-eta hau guztia egitea", azpimarratu zuen Agirrek.

Aktoreen jaialdi honetan parte hartzeko, Donostia Kulturako bazkide guztiek sarrerak jasoko dutela jakinarazi zuten, eta gainerako interesatuek Victoria Eugeniako leihatiletatik igaro edota telefonoz dei dezaketela. x

EABren hamargarren urteurrena

EUSKAL AKTOREEN BATASUNAK hamar urte betetzen ditu aurten. Aktoreen Jaialdia izan du azken urteotako emaitza nabarmenetako bat, bakarra izan ez den arren. "Zalantzarik gabe, hau elkartearen fruitu bat da, baina horrez gain hainbat lan ere betetzen du", azaldu zuen atzoko prentsaurrekoan Aitzpea Goenagak. Lan mailako laguntza, bazkideentzako baliagarria izan daitekeen informazioa biltzea eta banatzea, aholkularitza...

Hiruzpalau ikastaro ere antolatzen ditu urtean zehar, aktoreak birziklatzeko.

Ramon Agirrek gaineratu zuenez, berripaper bat argitaratzen hasia da EAB, "eta lehen alea jada egina dago". Aurtengo aktoreen galan parte hartuko dutenen artean aurkeztu eta banatuko dute aipatu berripapera.

Argi dute guztiek Euskal Aktoreen Batasuna beharrezkoa dela oraindik ere, "zalantzarik gabe, gainera".

Oraindik lortzeko diren hainbat helburu ere gogorra dakartza Agirrek. "Baditugu hiruzpalau borroka nagusi, oso nekeak gainditu egiten gaitu. Etsaia oso indartsua da, eta gure elkartea txikia. Arazo puntualen haritik tiraka sortzen da sarritan grina berritua".

Borroka gehienak euskal aktoreek lan iturri nagusi duten Euskal Telebistarekin konbenioak lortuz gero konponduko lirateke EABeko par-

taideen ustez, "arlo ia guztietarako erregulatzea ekarriko lukeelako".

Jon Ezkurdiak, bestalde, Euskal Aktoreen Batasunaren hamargarren urteurrena ospatzeko antolatze asmoz dabilen jaialdi erraldoiaren berri eman zuen atzo. "Ez dugu esango 24 ordukoa izango denik, baina hortxe-hortxe ibiltzea nahi genuke. Euskal talde guztiak bilduko genituzke, eta uda partean izango litzateke". x

"Gure egoera orokorra da"

Mariasun Landa haur-literaturako ilustrazioari buruzko mintegian izan da Santiagon

Haur-literaturako ilustrazioa izan da ardatza Haur eta Gazte Literaturako Mintegiaren VIII. Jardunaldietan. Mariasun Landa, Asun Balzola eta Xabier Etxaniz izan dira euskal ordezkariak, eta galizierazko eta katalanezko haur-literaturako hainbat idazle eta ilustratzaile ere aritu dira aurreko bi asteburuetan Santiagon.

Joxi Ubeda / Donostia

GALIZIERAZKO eta katalanezko literaturako ordezkariak mintzatu ziren otsailaren 20an eta 21ean, Haur eta Gazte Literaturako Mintegiaren VII. Jardunaldietan. Iragan larunbatean, berriaz, Xabier Etxaniz idazleak aztertu zuen euskarazko haur eta gazte literaturako egoera, eta ondoren, Asun Balzola ilustratzailea eta Mariasun Landa idazlea aritu ziren.

Hitzaz gain, Balzolak eta Landak diapositibak baliatu zituzten. "Polita izan zen gure saioa. Izugarri giro alai lortu genuen, eta jendeak ondo pasatu zuen", dio Mariasun Landak. Asun Balzolak kantatu ere egin zuen. "Halako performance bat izan zen, baina ez oso antolatua. Zertaz hitz egin zehazteko bildu ginen, baina gero gauzak nola joan ziren ikusita, niretzat izan zen esperientzia bat oso aberatsa eta berria. Jendearen erantzuna ere, feeling hori, aipagarria da. Oso saio egokia izan zen, ludikotasunaren aldetik, haur-literaturaren inguruan ari ginela kontuan izanik".

Mahainguru batek eman zion amaiera jardunaldiei. Asun Balzola, Mariasun Landa, Agustín Fernandez Paz galiziar idazlea eta Xaquín Marín galiziar ilustratzailea mintzatu ziren haur eta gazte literaturako ilustrazioaren inguruan.

"Uste dut gure egoera orokorra dela. Gu, hemen, azken urteotan, kexu agertu gara, haurrentzako liburuetan, albumetan eta abar, ilustrazioa oso baztertuta dagoela esanez, ez dela egiten edo oso gutxi egiten dela, atzerapena egon dela".

Atzerapauso handia ● **Gai hori izan zuten hizpide mahainguruan.** "Orain dela 12-15 urte, haur-literaturak argitaletxe berriekin autonomia elkarte bakoitzean indarra hartu zuenean, argitaletxeek ausardia izan zuten, arrisku handiagoa hartu zuten, eta oso gauza politak argitaratu ziren. Besteak beste, garai hartakoak dira hainbat album eta haurrentzat egin ziren kolorezko liburu zoragarri batzuk", komentatu du Mariasun Landak. "Orain pentsaezinak dira liburu haiek, ez dira egiten, arazo ekonomikoengatik. Hasiarako gogo handia arazo komertzial bihurtu da. Argitaletxeen politika da segurantzia osoz jokatzela, eta horrek dakar kolorea baztertzea. Hor, haur-liburua da galtzailea". Mariasun Landak atzerapauso handia ikusten du. "Txikienezko liburuak ez dira produzitzen Espainiako estatu guztian. Arazoak antzekoak dira leku guztietan".

Santiagoko Caixa Galiciaren kultur aretoan izan ziren hitzaldiak eta

mahainguruak, eta 300 pertsona inguruk eman zuten izena jardunaldietan parte hartzeko. "Unibertsitateko ikasleak ziren gehienak. Lekua antzoki modukoa zen, eta beterik egon

zen. Hemen ez dut imajinatzen gai horren inguruan halako jende kopurua", Mariasun Landak azaldu duenez. Galix Galiziako Haur eta Gazte Liburuaren Elkar-teak antolatu ditu jardunaldiak. "Zazpigarren urtea egin dute jardunaldiak antolatzen, jende asko biltzen dute, eta ate bat zabaltzen diete beste hizkuntzetakoei. Hori guztia ikusita, gustura hartuko nuke horrelako zerbait hemen, baina antolaketa eta dinamika aldetik atzeratuta gaude".

Xabier Etxaniz idazle eta EHUKo irakaslea ere pozik etorri da Santiagotik, Jardunaldietan parte hartu ondoren. "Oso esperientzia ona izan da. Jendea interesatuta egon da, jakin dute hemengo errealitatea zein den". "Interesgarria izan da, batez ere harremana galiziarrekin; haiek jakin dezaten gure egoera zein den eta guk jakin dezagun haie-na. Hainbat urtetan irabazi dituzte Literatur Sari Nazonala, Lazarillo saria eta Espainiako beste hainbat sari garrantzitsu, eta nik uste

nuen gu baino askoz hobeto zeudela, baina konturatu naiz, esate baterako, produkzioan eta horrelakoetan, irudigintzan-eta, ez daudela gu baino hobeto", Xabier Etxaniz idazlearen hitzetan. "Oso interesgarria izan da egiaztatzea gure egoera nik uste baino hobea dela, baina guk daukagun arazo handiena da hizkuntzaren mugarena, gure lana ezagutaraztea, eta hori oso garbi ikusi genuen hantxe bertan".

Aurten, haur-literaturako ilustrazioa izan da gaia, eta euskarazko eta katalanezko literaturako ordezkariak gonbidatu dituzte Haur eta Gazte Literaturako Mintegiaren Jardunaldietan parte hartzeko, eta hurrengo urtean, berriaz, Donejakue Bideari buruzko haur-literaturaren inguruan ariko dira. x

Ikastunitate honetan albiste luzea izango da langai.
Testu-era honen bidez, ikaslea albiste luzeak dituen zenbait
ezaugarritz jabetzea nahi dugu. Helburua, ordea, ez da ikaslea albiste luzeak idazten
trebatzea, baizik eta, testu hauek eskaintzen dituzten
baliabideei erreparatzea.

HABE

